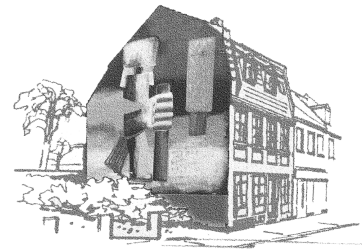

Screeningsmateriale

Neuropsykologiske dysfunktioner

Udarbejdet af Susanne Freltofte

BAKKEDAL ApS - Skibbrogade 36 - 4400 Kalundborg - ☎ 59 51 20 30 - www.bakkedal.dk

Forklaring til de 6 sider med 10 spørgsmål.

Lav altid en udviklingsprofil ud fra Susanne Freltoftes: Udviklingsalder hos voksne udviklingshæmmede, inden du begynder på de 6 sider med 10 spørgsmål, da du skal vide hvilket funktionsniveau personen har, før du kan vurdere, om vedkommende reagerer anderledes end normalt i forhold til det pågældende udviklingstrin. Hvis personen har funktionsniveau over 6 år, kan dette materiale bruges uden at lave en udviklingsprofil forinden.

De efterfølgende sider med spørgsmål er et forsøg på meget hurtigt at få en fornemmelse af, på hvilke neuropsykologiske felter personen har størst vanskeligheder.

Når du udfylder skemaerne, skal du sammenholde dine vurderinger med det funktionsniveau, du mener personen har. Der er for eksempel forskel på, hvor god og bred kontakt man kan forvente at have med en person med et udviklingsniveau svarende til 1½ år eller 4½ år.

Materialet er ikke nogen facitliste – man skal snarere opleve det som et forsøg på at opstille hypoteser om hvilke grundfunktioner i hjernen der fungerer godt, og hvilke der fungerer skidt. Materialet kan symbolsk sammenlignes med et fiskenet du kaster ud, det er sandsynligt du fanger en del af de fisk, der er på stedet, men du kan ikke regne med at fange dem alle.

Når du læser spørgsmålene igennem er formålet kun at markere de spørgsmål, som er en rammende eller rigtig beskrivelse af personen med et +, mens det i princippet er lige meget at uddybe eller markere de spørgsmål der kan besvares med måske – en gang imellem eller forkert.

For at der ikke senere skal opstå fejl eller misforståelser, er det vigtigt at du skriver + udfor de spørgsmål, der er en rammende og dermed en rigtig beskrivelse af personen.

Du kan efterfølgende på siden efter spørgsmålene lave en profil over hvor mange + svar du har indsamlet på hvert enkelt område.

Mange + svar antyder på hypoteseplanet store vanskeligheder, få + svar antyder på hypoteseplanet at personen kun har diskrete vanskeligheder på det pågældende område.

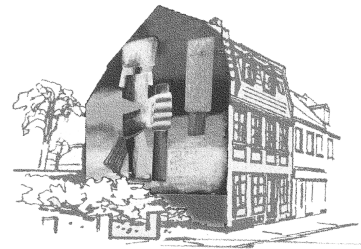
Mange udviklingshæmmede har forskellige typer af vanskeligheder på én gang på grund af deres nedsatte funktionsniveau.

På de sidste sider finder du stikord til de pædagogiske retningslinjer for arbejdet med forskellige typer af vanskeligheder.

Screeningsmateriale

Neuropsykologiske dysfunktioner

Udarbejdet af Susanne Freltofte

BAKKEDAL ApS - Skibbrogade 36 - 4400 Kalundborg - ☎ 59 51 20 30 - www.bakkedal.dk

Hvis du til de fleste af disse 10 spørgsmål kan svare ja / rigtig - sådan er denne person har personen sikkert en grad af Hypoarousal – en portner der reagerer for svagt og sjældent med opmærksomhedsimpulser og/eller en direktør, der har svært ved at holde gang i opmærksomheden

Spørgsmål:

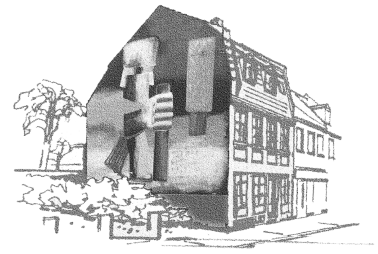
Marker rigtige udsagn med: +

Fungerer oftest godt med nye medarbejdere	
Kan godt lide at drille og tjatte til andre mennesker	
Kan sagtens sove selv om der er uro – sover sædvanligvis udmærket første nat i nye omgivelser	
Elsker fest og farver – kan godt lide at komme ud og opleve noget	
Psykisk stabil, der skal temmelig meget til at bringe vedkommende ud af fatning	
Elsker at befinde sig i fællesrum i kontakt med andre	
Kan gå mange timer uden at føle sig sulten, til gengæld glider der tit store portioner ned, når vedkommende sidder ved bordet	
Fungerer godt med grovmotorisk aktivering, som på et udehold	
Tendens til at gå i stå/falde i staver, hvis der ikke sker noget omkring vedkommende	
Hvis vedkommende ser fjernsyn alene, skrues ofte højt op for lyden samtidig med personen sidder tæt på fjernsynet	

Screeningsmateriale

Neuropsykologiske dysfunktioner

Udarbejdet af Susanne Freltofte

BAKKEDAL ApS - Skibbrogade 36 - 4400 Kalundborg - ☎ 59 51 20 30 - www.bakkedal.dk

Hvis du til de fleste af disse 10 spørgsmål kan svare ja / rigtig -sådan er denne person har personen sikkert en grad af Hyperarousal – en portner der sætter opmærksomhedsimpulser på næsten alle nye indtryk

Spørgsmål:

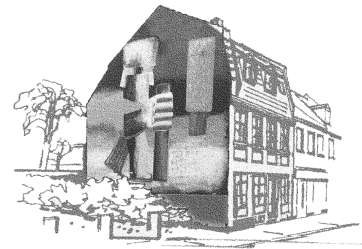
Marker rigtige udsagn med: +

Fungerer bedst i én til én situationer	
Følger med i alt hvad der sker – hører og ser alt	
Reagerer kraftigt på pludselige og uventede påvirkninger	
Får mest ud af en fjernsynsudsendelse, hvis den ses i enerum bag en lukket dør og for nedrullede gardiner	
Virker tit fysisk anspændt	
Er utryg eller bange for at komme på indkøb i store og overfyldte forretninger	
Går ofte på toilettet mange gange i løbet af en dag	
Er tit den første, der er vågen om morgenen	
Har svært ved at falde i søvn om aftenen og vågner ofte i løbet af natten	
Virker ofte angst, når der sker noget, som andre blot bliver lidt forskrækkede over	

Screeningsmateriale

Neuropsykologiske dysfunktioner

Udarbejdet af Susanne Freltofte

BAKKEDAL ApS - Skibbrogade 36 - 4400 Kalundborg - ☎ 59 51 20 30 - www.bakkedal.dk

Hvis du til de fleste af disse 10 spørgsmål kan svare ja / rigtig -sådan er denne person har personen sikkert en grad af kontaktsvaghed - en portner der reagerer meget lidt på andre menneskers følelsesmæssige signaler enten fordi personen er 1) "socialt blind" = har en gennemgribende udviklingsforstyrrelse = har autistiske vanskeligheder eller 2) er omsorgssvigtet og tilknytningsforstyrret fordi personen har "brændt sig" på kontakt med andre mennesker eller 3) personen har en psykiatrisk sygdom (depression eller skizofreni) der styrer personens opmærksomhed.

Spørgsmål:

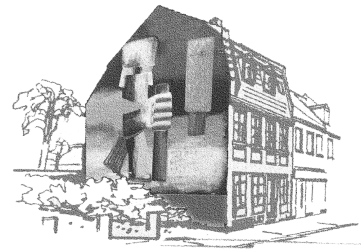
Marker rigtige udsagn med: +

Reagerer ofte voldsomt på nye medarbejdere	
Kan tage et kram eller lægge op til fysisk kontakt på sine betingelser, men bryder sig ikke om, at andre rører ved vedkommende uden grund	
Har en eller flere meget afgrænsede aktiviteter eller interesser, som vedkommende vender tilbage til dagligt	
Stereotype bevægelser (dimser med ting)	
Imiterer ikke andres mimik og kropssprog	
Trækker sig fra det daglige sociale samvær, når maden er indtaget	
Forsøger sjældent at dele en oplevelse med andre	
Foretrækker sit eget selskab frem for fælles hyggestunder	
Kontakter andre for at få dem til at gøre noget, der kan opfylde hans/hendes fysiske behov	
Spiser mest, hvis vedkommende spiser alene eller i en lille gruppe	

Screeningsmateriale

Neuropsykologiske dysfunktioner

Udarbejdet af Susanne Freltofte

BAKKEDAL ApS - Skibbrogade 36 - 4400 Kalundborg - ☎ 59 51 20 30 - www.bakkedal.dk

Hvis du til de fleste af disse 10 spørgsmål kan svare ja / rigtig -sådan er denne person har personen sikkert en relativ svag funktion i højre hjernehalvdel – denne person har en luftballonen der flyver lavt

Spørgsmål:

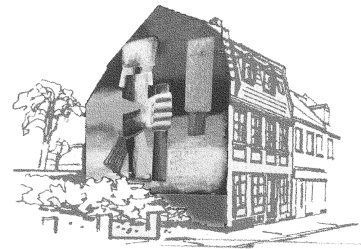
Marker rigtige udsagn med: +

Er et udpræget vanemenneske	
Samler på noget, som vedkommende ikke kan få nok af	
Svage kreative evner	
Er ikke særlig humoristisk anlagt	
Har et relativt godt talesprog, der indeholder en række ord og sætningstyper, som vedkommende ikke helt forstår betydningen af, kan virke gammelklog eller professoragtig	
Bevæger sig rundt i lokalområdet ved at gå ad de samme ruter hver gang	
Har en dårlig fornemmelse for penges værdi i forhold til sit øvrige funktionsniveau	
Selv små problemer fylder meget for denne person	
Foretrækker i udpræget grad at kontakte medarbejdere frem for ligestillede	
Kan kun finde ting, hvis de står på deres sædvanlige plads	

Screeningsmateriale

Neuropsykologiske dysfunktioner

Udarbejdet af Susanne Freltofte

BAKKEDAL ApS - Skibbrogade 36 - 4400 Kalundborg - ☎ 59 51 20 30 - www.bakkedal.dk

Hvis du til de fleste af disse 10 spørgsmål kan svare ja / rigtig -sådan er denne person har personen sikkert en relativ svag funktion i venstre hjernehalvdel – denne person har en *sørøverkikkert, et hørerør og en følekasse der ikke kan finindstilles*

Spørgsmål:

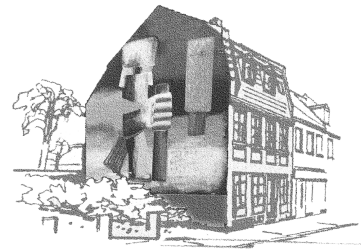
Marker rigtige udsagn med: +

Kommunikerer bedre med øjenkontakt, mimik og kropssprog end via talesprog	
Forstår primært konkrete ord og korte sætninger, men ikke lange forklaringer	
Meget af det personen gør på det praktiske plan mangler finish/ ser lidt sjusket ud / er klaret 80-90%	
Forstår bedre, når du viser en fremgangsmåde end forklarer den med ord	
Er lidt af et rodehoved, men kan oftest finde sine ting	
Vil gerne gøre noget sammen med andre, mens personen er mindre interesseret i hyggesnak	
Har svært ved at forstå tidsangivelser som i eftermiddag, i morgen, til sommer	
Kan dække bord til det rigtige antal, men opdækningen er lidt sjusket	
Genkender mennesker og steder, men husker ikke navnet	
Er relativ god til at synge, danse og tegne i forhold til sine sproglige færdigheder	

Screeningsmateriale

Neuropsykologiske dysfunktioner

Udarbejdet af Susanne Freltofte

BAKKEDAL ApS - Skibbrogade 36 - 4400 Kalundborg - ☎ 59 51 20 30 - www.bakkedal.dk

Hvis du til de fleste af disse 10 spørgsmål kan svare ja / rigtig -sådan er denne person har personen sikkert en relativ svag funktion i den forreste del af pandelappen
Direktøren i hjernefabrikken kan meget lidt

Spørgsmål:

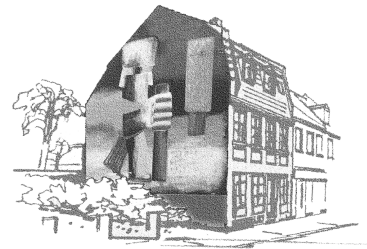
Marker rigtige udsagn med: +

Ude af øje ude af sind – bærer ikke nag	
Gennemskuer ikke om noget kan være farligt for vedkommende eller andre	
Anstrenger sig ikke for at gøre sit bedste	
Råder over en række færdigheder, men bruger dem ikke relevant ved en opgaveløsning	
Hænger af og til fast i en tanke eller forestillinger, som vedkommende ikke kan komme bort fra, med mindre andre afleder	
Er ukritisk overfor sin egen sansning og ideer til opgaveløsning	
Har svært ved at løse nye typer af problemer	
Humøret svinger kraftigt fra øjeblik til øjeblik	
Konflikter kan trække længe ud og vedkommende lærer ikke af dem – der er snarere tilbøjelighed til at gentage konflikten i en ny lignende situation	
Blander fantasi og virkelighed	

Screeningsmateriale

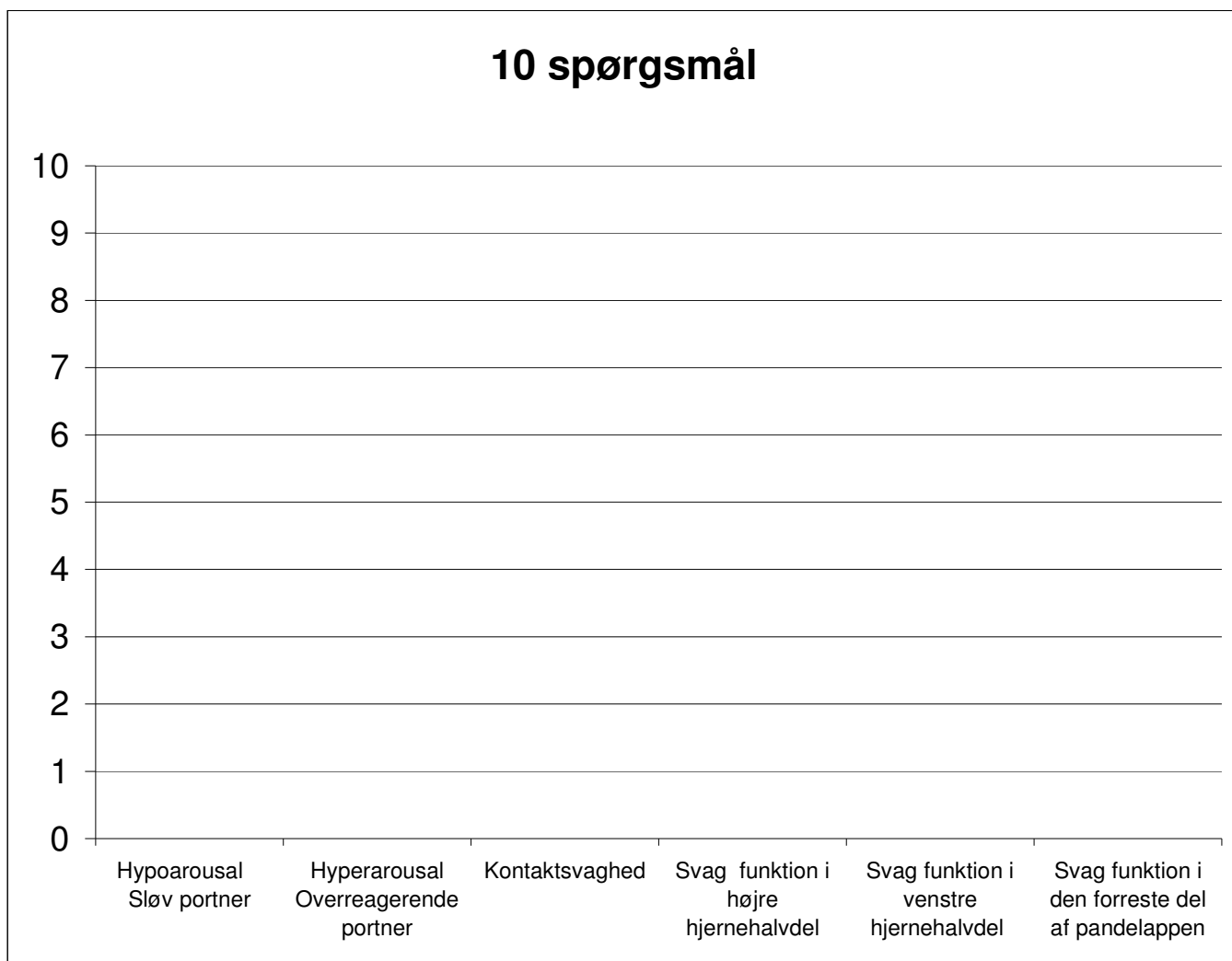
Neuropsykologiske dysfunktioner

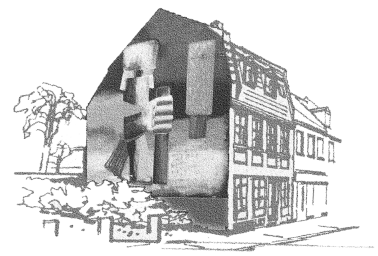
Udarbejdet af Susanne Freltofte

BAKKEDAL ApS - Skibbrogade 36 - 4400 Kalundborg - ☎ 59 51 20 30 - www.bakkedal.dk

Marker antallet af rigtige udsagn (+ svar) indenfor hvert af de 6 delområder

BAKKEDAL ApS - Skibbrogade 36 - 4400 Kalundborg - ☎ 59 51 20 30 - www.bakkedal.dk

Kommentarer til tolkning af de 6 sider med 10 spørgsmål.

Hypoarousal – hyperarousal:

(En portner der sætter for få eller for mange opmærksomhedsimpulser på den indkomne sansestrøm)

Når du har lavet en opgørelse af + svar i forhold til hypoarousal og hyperarousal, skal du vurdere, hvilken tendens der dominerer/giver flest point.

Tendensen kommer til at præge personens adfærd meget, hvis der er en svag funktion på direktørkontoret (udviklingsniveau under 3 år).

Pædagogik ved høj scoring på hypoarousal: Turbopædagogik i forhold til personens funktionsniveau – hold i gang – aktiver, når personen falder i staver – grovmotoriske tilbud – skift aktivitet når funktionsniveauet falder – læs mere i Susanne Freltofte og Viggo Petersen: Hjerner på begynderstadiet på side 208-214.

Pædagogik ved høj scoring på hyperarousal: Sæt ”hegn op omkring sanserne” – udsæt ikke personen for mere stimulation end vedkommende kan overkomme at reagere på det hele. Læs mere i Susanne Freltofte og Viggo Petersen: Hjerner på begynderstadiet på side 214-217.

Kontaktsvag:

Personens kontaktevne til andre skal ses i forhold til personens generelle udviklingsniveau – hvis dette er under 2 år, er det ofte svært på point opgørelsen at skelne mellem kontaktsvaghed og svagt funktionsniveau.

Der kan være mange årsager til kontaktsvaghed, de tre mest sandsynlige nævnes nedenfor, ofte vil personens livshistorie kunne give en ide om, hvilken forklaring, der er mest sandsynlig.

1) Gennemgribende udviklingsforstyrrelse – autisme – ”social blindhed” på grund af svag A-filter funktion. Svag eller manglende evne til indlevelse i andres følelser. Ser hvad andre gør, men forstår ikke, hvorfor de gør det, er derfor meget afhængig af, at en given aktivitet afvikles på samme måde hver gang, så vedkommende kan genkende mønstret frem for at skulle fornemme årsagen til handlingen.

2) Omsorgssvigt, tilknytningsforstyrrelse: hvor vanskelighederne er opstået, fordi personen som lille er blevet passet af personer, som har haft få evner og/eller overskud, til at hjælpe og møde barnet på dets præmisser, så barnet har lært, at det må passe på sig selv og at andre kun tidvis er venligt stemt. Den mest stabile funktion kan etableres hos denne person, hvis man indgår aftaler med dem om ”noget for noget” så man undgår følelsesmæssig involvering.

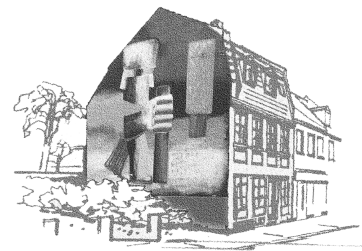
Læs mere om autisme og omsorgssvigt i Susanne Freltofte og Viggo Petersen: Først føler vi, siden tænker vi.

3) Psykiatrisk sygdom (depression eller skizofreni) hvor personens psykiske ressourcer mere bruges på det tankemønster, der præger den psykiatriske sygdom, end på at involvere sig med andre. Derfor bliver der ikke overskud til at leve sig ind i andre mennesker og bruge mange ressourcer på kontakt med dem.

Screeningsmateriale

Neuropsykologiske dysfunktioner

Udarbejdet af Susanne Freltofte

BAKKEDAL ApS - Skibbrogade 36 - 4400 Kalundborg - ☎ 59 51 20 30 - www.bakkedal.dk

Funktionsniveau i højre og venstre hjernehalvdel:

(luftballonen og sørøverkikkerten)

Hvis personen har et lavt funktionsniveau (0 til 3 år) vil vedkommende ofte have mange + svar på spørgsmålene om både højre og venstre hjernehalvdel, da færdighederne i de to hjernehalvdele udvikles igennem hele barndommen.

Hvis udviklingen forløber normalt og personen har et udviklingsniveau på under 2 år, vil der være en tilbøjelighed til, at højre hjernehalvdel fungerer bedre end venstre.

Hvis der er **markant flere + svar til højre hjernehalvdel** end + svar til venstre hjernehalvdel, så højre hjernehalvdel er tydeligst svagest fungerende, er det nødvendigt at arbejde med personen efter nogle bid for bid principper, hvor den samme fremgangsmåde gentages om og om igen, og hvor valgmulighederne er begrænsede, samtidig med at det personen kan vælge imellem er relevante muligheder. Læs mere i Susanne Freltofte og Viggo Petersen: Hjerner på begynderstadiet på side 217-232 samt i Susanne Freltofte: Svag funktion i højre hjernehalvdel, se uddybende på www.bakkedal.dk

Hvis der er **markant flere + svar til venstre hjernehalvdel** end + svar til højre hjernehalvdel, så venstre hjernehalvdel er tydeligt svagest fungerende, er det vigtigt at nedtone den sproglige kontakt og bruge mere mimik, kropssprog, tegn til tale, billedmateriale, og konkrete forvisninger af, hvordan personen skal gøre i en given situation. Læs mere i Susanne Freltofte og Viggo Petersen: Hjerner på begynderstadiet på side 232-242.

Mange ja-svar til spørgsmålene om pandelappen/direktørfunktionen:

Hvis personen har et funktionsniveau under 3 år, er det sandsynligt, at der er mange + svar i spørgsmålene om direktørfunktion, da direktøren i grove træk først er så udviklet, at man kan få øje på ham, når funktionsniveauet er mellem 2½ og 3 år gammel.

Når produktionsafdelingen (afdelingen for værktøjer/færdigheder) lægger flere og flere funktioner på lager, bliver det mere og mere nødvendigt, at direktøren kan styre og planlægge, hvordan værktøjerne skal bruges så direktøren kan lære af sine erfaringer.

Hvis direktøren fungerer svagt vil personen få en uberegnelig adfærd, hvor det er nødvendigt, at andre fungerer som hjælpedirektører i hjernefabrikken, ved at forsøge at strukturere dagen, ved altid at være to skridt foran og prøve at trække i en bestemt retning, men også være parat til, at tilbyde noget andet, hvis personen ikke er motiveret.

Når en situation er ved at gå i hårdknude, er det vigtig at prøve at ændre på situationen ved at aflede, så hjælperen begynder at tale om noget andet eller gøre noget andet, der ikke har noget med kravet at gøre. Læs uddybende i Susanne Freltofte og Viggo Petersen: Hjerner på begynderstadiet på side 247-257.